

'Een writer's block is bullshit.'

Interview met thrillerschrijver Willem Asman

Door Margo Westerbeek

'Thrillers hebben conventies net als sprookjes. Ik zet me daar graag tegen af.' Willem Asman (1959) begon met het opschrijven van een sprookje dat hij zijn kinderen voor het slapengaan vertelde. In 2005 debuteerde hij met *De Cassandra Paradox* en zojuist is zijn tweede boek, *Britannica*, verschenen.

De keuze voor het misdaadgenre lag voor de hand. Spannende boeken waren er thuis met de Amsterdamse paplepel in gegoten, hetgeen zijn met zwarte boekenruggen gevulde boekenkast onderstreept. 'Maar ik had ook zomaar cabaret kunnen gaan schrijven,' zegt Asman serieus. Onderliggende gedachten, grapjes, de vele zijsporen die je moet volgen, beide genres hebben deze elementen in zich. Vol trots vertelt hij dat iemand onlangs tegen hem zei dat hij thrillers schrijft zoals Freek de Jonge conferences maakt. Maar cabaret is ook avond aan avond dezelfde voorstelling spelen en die herhaling, zo zegt Asman, is dodelijk voor hem. 'Ik wil steeds weer iets uitproberen. Mezelf keer op keer nieuwe opdrachten geven.' Dat is zijn ambitie, zichzelf uitdagen. De verfilming van een van zijn boeken, een bestsellerstatus bereiken of de Gouden Strop winnen is leuk, maar daar hangt het plezier niet van af.

Taal heeft hem altijd beziggehouden, al hield hij de studie Nederlands na drie maanden voor gezien. Na diverse baantjes en een mislukte poging aan de toneelschool koos hij uiteindelijk voor de rechtenfaculteit. Zijn carrière startte hij als jurist bij het softwarebedrijf Oracle. Vijftien jaar later, de onderneming was explosief gegroeid en diende strakker aangestuurd te worden, was het tijd voor Asman om op te stappen. In de eenzame periode die volgde zette hij zijn eigen coachingbureau op en begon hij te schrijven.

Slechte dagen hebben een functie

Boven de slaperige omgeving uittorend licht Asman het weidse uitzicht over water, polders en land toe. Buiten is het leeg op straat. De lucht is grijs, maar het welkom warm. Asman schrijft zijn literaire thrillers vanuit een bijna ivoorkleurige toren onder de rook van Amsterdam. Hier dalen gedachten voor nieuwe boeken op hem neer.

Hij is nog niet zo ver dat hij van het schrijverschap kan leven. 'Het is belangrijk om een balans te vinden tussen de hoeveelheid geld die je nodig hebt en de tijd die je erin wilt investeren.' Schrijven lukt hem pas echt als hij een aaneengesloten periode van enkele dagen kan gaan zitten. 'Schrijven is

ritme.' Van een writer's block is bij hem nooit sprake. Sterker nog: 'Een writer's block is bullshit.' Deze boude uitspraak ontleent hij aan *On Writing* van Stephen King, die daarin stelt dat een writer's block niet bestaat. 'Je moet elke dag schrijven en je mag pas stoppen als je tweeduizend woorden op papier hebt. Zelfs de slechte dagen hebben een functie. Ze helpen je door een kluwen heen waardoor je later de oplossing vindt,' legt Asman uit. Niet wachten op die briljante ingeving dus, maar schrijven! Dat is het geheim. Mede daardoor hoefden de lezers niet lang te wachten op 'de tweede van Asman'. 'Toen de uitgever mij, net na het verschijnen van mijn debuut, voorzichtig de vraag stelde of ik al een idee had voor boek nummer twee, vroeg ik hem wanneer hij het wilde hebben. Ik had het al zo goed als af!' Asmans ogen glinsteren, alsof hij de kick nogmaals beleeft.

Bergen ideeën, stapels opvallende briefjes en knipsels heeft hij verzameld: om uit te zoeken. Voortdurend ziet hij verbanden of dubbele bodems en stelt hij kritische vragen, waardoor hij in een continue strijd met zichzelf is verwickeld.

De Eerste Wereldoorlog en 11 september

Asman is niet bewust uit op grootse historische gebeurtenissen die ten grondslag kunnen liggen aan een boek. 'Door op zoek te gaan naar een antwoord kom je vanzelf bij de geschiedenis terecht.' Zo is *Britannica* ontstaan. 'Toen ik op televisie zag hoe Milosevic in Den Haag werd voorgeleid voor het VN-Tribunaal, speelden er meerdere gedachten in mijn hoofd. Hoe weet ik, vóór aanvang van het proces, dat die man fout is? Wat weet ik überhaupt van Joegoslavië, van haar geschiedenis? Ik wilde snappen wat er op de Balkan aan de hand was. Kroatische moslims, Bosnische Serviërs, Kosovo-Albanezen, Macedonië, Montenegro, met zijn allen vormen zij onze achtertuin. En vervolgens stuit je op andere vragen. Waar begon de Eerste Wereldoorlog? Wie was er verantwoordelijk voor? Wie was goed en wie fout?' Asman verdiepte zich via allerhande literatuur en internetdossiers in voormalig Joegoslavië. Met name de beschrijving van de moord op de Oostenrijks-Hongaarse kroonprins Frans Ferdinand in Sarajevo fascineerde hem. 'Is het niet vreemd dat een wereldoorlog met bijna 10 miljoen doden begon met die moord in 1914, terwijl in dat decennium wel dertig of veertig premiers en koningen vermoord zijn zonder een wereldoorlog te ontketenen?'

Bovendien blijkt dat de dossiers en ooggetuigenverslagen die Asman heeft gelezen niet met elkaar overeenstemmen. De Serviërs krijgen de schuld, maar de daders zijn Bosniërs. En toch staat nog steeds overal vermeld dat Servische terroristen de kroonprins in Sarajevo hebben doodgeschoten. Een ander voorbeeld is de moordaanslag zelf. De daders stonden langs de route die het koninklijk echtpaar volgde. De eerste poging met een granaat mislukte. Is het niet uiterst merkwaardig dat de auto later weer de plek aandoet waar de daders zich ophielden, zodat ze een herkansing kregen? Dit feit, ook wel de tweede passage genoemd, staat in geen enkel

geschiedenisboek beschreven, maar het is overduidelijk dat het gebeurd is. Meer dan genoeg stof tot denken, dus tot schrijven.

Niet in de laatste plaats vormde *De laatste zomer* van David Fromkin – over waarom de hele wereld in 1914 in de oorlog betrokken raakte, over de rol van de grootmachten en de daarbijbehorende verklaringen – een grote inspiratiebron voor hem. ‘1914 was de kiemcel van de moderne tijd,’ schrijft Fromkin. En dat gegeven vind je terug in Asmans tweede literaire thriller. Hij legt een link tussen de moord in 1914 en 11 september 2001.

Misdaadromans en literatuur

Voor hem geven geschiedkundige gebeurtenissen een dimensie aan het verhaal. Maar hij heeft grote bewondering voor Saskia Noort en Esther Verhoef, die overigens jaloersmakende oplagen weten te behalen. Zo zou hij nooit kunnen schrijven. En dat is niet denigrerend bedoeld, hij vindt het juist knap dat ze het zo beperkt weten te houden. Zonder clichés, maar met gevoelens.

De plot heeft hij tot dusver nooit klaarliggen. Voor zijn derde boek wil hij een andere methode toepassen dan voorheen, om te voorkomen dat hij in de herschrijffase de rode draad kwijtraakt. ‘Ik heb soms ook geen idee waarom een personage iets doet. Wel een gevoel maar geen reden. Ik kijk mee over zijn of haar schouder.’ Ditmaal hanteert hij een overzicht waarbij een begin, midden en einde staan vastgelegd. Geen overdreven maatregel gezien de rommelige periode waarin hij momenteel verkeert. Zijn jongste boek is zojuist verschenen en hij moet oppassen voor wat hij momenteel schrijft. ‘Als ik nu doorschrijf, lopen de karakters het risico te veel te lijken op die in *Britannica* en zouden thema’s bijna een op een terugkomen.’ Wat in zijn hoofd speelt, reflecteert zich op papier. Dat houdt tevens in dat autobiografische elementen niet zijn voorbehouden aan andere genres. Bepaalde delen van karakters zijn van hemzelf, van zijn moeder of van zijn vrouw.

Dat sommige mensen van mening zijn dat misdaadromans niet tot de literatuur behoren, vindt hij best. ‘Smaken verschillen. Kwaliteitskranten schenken veel aandacht aan hogere kunst, wat prima is. Van die afbakening tussen de literatuur en het misdaadgenre maken wij thrillerschrijvers dankbaar gebruik: thrillers worden verslonden. Het gaat erom goede boeken te schrijven.’ En grijnzend voegt hij daaraan toe: ‘Als ze mijn boeken vergelijken met die van bekende misdaadauteurs zoals Frederick Forsyth of John Le Carré, heb ik daar geen problemen mee.’

Mannen met macht

Een fanatieke complotdenker zoals de bovengenoemde meesters is Asman echter niet. Hij gaat op zoek naar het kleine dat naar het grote leidt. En dat ‘kleine’ dat zijn personen zoals jij en ik. Voor Asman geen cliché *good guy* en *bad guy*. *The Bourne Identity* van Robert Ludlum bijvoorbeeld is spannend, maar niet de werkelijkheid. Hoe groot de macht ook is, het blijft mensenwerk. ‘Neem nou

Bush. Iedereen is zo langzamerhand van mening dat hij een sukkel is, dat hij moet opstappen. Ondertussen is hij een man die staat voor wat hij zegt. Een bevlogene type, maar hij maakt wel fouten en bereikt met zijn acties dikwijls het omgekeerde.' En dat bevlogene en menselijke wil Asman onderzoeken.

'Eigenlijk schrijf ik nog steeds sprookjes,' zegt Asman, maar niet zonder de grenzen van de conventies van het genre op te zoeken. Dat sommige lezers het onbevredigend vinden om misdaadromans met veel zijsporen en open eindjes te lezen, beroert hem niet. Met opzet blijven bepaalde zaken soms vaag. Een voorbeeld daarvan in *Britannica* is het Spiel: het spel van de mannen met macht. Duidelijk is dat het hier de spionnenwereld betreft en in het bijzonder de mannen van de oude school. Maar van wie ze de spelregels hebben gekregen, blijft in het midden. Het effect dat de ene versie van een gebeurtenis nog mooier klinkt dan de andere, dat het verhaal vervolgens te mooi wordt om waar te zijn, dat je niet meer weet wat je moet geloven, daarnaar streeft Willem Asman.

'Zelfs als ik niet werd uitgegeven, zou ik toch schrijven.' En we mogen blij zijn dat zijn boeken niet thuis in de la liggen. Asman heeft met *Britannica* een indrukwekkende prestatie geleverd. Daar kunnen nog heel wat schrijvers in thrillerland die hun boek hadden ingestuurd voor de Gouden Strop een puntje aan zuigen.

Margo Westerbeek

info@margowesterbeek.nl

06 244 38 385